

1 AUGUSTUS 2025

Zorgzaam dorp Made

EINDRAPPORTAGE

ZORGZAAM DORP MADE

RENATE RICHTERS

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
1.1 Aanleiding	2
1.2 Doelen en te behalen resultaten	3
1.3 Innovatieve werkwijze	4
2. Aanpak en verloop	6
2.1 Inventarisatiefase	6
2.2 Fase 1: Initiatief nemen	7
2.3 Fase 2: Experimenteren	9
2.4 Fase 3: Uitbouwen	9
2.5 Fase 4: Verduurzamen	10
3. Methodiek	12
4. Monitoring en resultaten	14
4.1 Macroniveau	14
4.2 Mesoniveau	15
4.3 Microniveau	16
5. Mogelijkheden voor vervolg	18
5.1 Vervolg Bloemenbuurt	18
5.2 Kansen voor opschaling binnen de gemeente Drimmelen	19
5.3 Mogelijkheden elders in West Brabant	21
6. Financiële verantwoording	23
7. Conclusies en aanbevelingen	24
Bijlagen	27

Hoofdstuk 1: inleiding

1.1 Aanleiding

De organisatie van ouderenzorg staat onder druk en is op korte termijn niet langer houdbaar. Het aantal ouderen neemt toe, de zorgvraag wordt complexer en het tekort aan zorgpersoneel groeit. De urgentie is hoog om in de gehele keten de zorgvraag van ouderen te voorkomen, beperken of uit te stellen.

Binnen de transitietafel van de VVT instellingen in West-Brabant zijn verschillende actielijnen ontwikkeld om deze uitdaging vanuit diverse invalshoeken aan te pakken. Eén van deze actielijnen is gericht op het realiseren van een zorgzame samenleving.

Het doel van een zorgzame samenleving is om het informele netwerk rond ouderen zo sterk en breed mogelijk te maken, terwijl het formele zorgnetwerk wordt beperkt tot wat strikt noodzakelijk is. Een samenleving waarin jong en oud samen kunnen wonen, elkaar kennen en ondersteunen, en waarin ouderen zo lang mogelijk zelfstandig en prettig kunnen blijven wonen. Hierdoor wordt formele zorg uitgesteld of zelfs overbodig, wat de inzet van professionals vermindert en bijdraagt aan het verkleinen van de zorgkloof.

Seniorenpartner De Wijngaerd, een VVT-instelling in Made (gemeente Drimmelen) en lid van de transitietafel, raakte geïnspireerd door de ervaringen met de zorgzame buurt in de wijk Oud West in Roosendaal. Vanuit de overtuiging dat deze uitdaging alleen in samenwerking met andere maatschappelijke partijen kan worden opgepakt, ontstond het initiatief om in Made een zorgzaam dorp te ontwikkelen. Samen met de gemeente en partners op het gebied van wonen, welzijn en zorg¹ werd ingezet op domeinoverstijgende samenwerking. Deze samenwerking is cruciaal om creatieve en duurzame oplossingen te vinden die de zorg voor kwetsbare ouderen

¹ De betrokken partners naast de Wijngaerd en de gemeente Drimmelen zijn: SWO, Surplus, Thebe, Woonvizier. Voor het ontwikkelen van de methodiek is samengewerkt met sociaal ontwerpbureau 'We are Social Rebels'.

op de lange termijn garanderen – bij voorkeur in de eigen woonomgeving, met regie bij de oudere zelf, ondersteund door het eigen netwerk en passende hulp vanuit lokale partners.

In januari 2024 hebben de betrokken partners een convenant ondertekend, waarin zij hun intenties en gezamenlijke inzet voor dit initiatief formeel hebben vastgelegd.

Zie voor een overzicht van de betrokken organisaties bijlage 1

1.2 Doelen en te behalen resultaten

Het overkoepelende doel van het project is dat iedereen langer, prettiger en zorgelozer kan blijven wonen in zijn eigen dorp, buurt of wijk. Daarbij is het uitgangspunt: iedereen doet mee en levert een bijdrage aan de gemeenschap waarin men woont. Het project stimuleert initiatieven om het informele netwerk te versterken, het formele zorgnetwerk te beperken tot het strikt noodzakelijke en de samenwerking tussen beide domeinen te verbeteren. De gemeente en de samenwerkingspartners uit de domeinen wonen, welzijn en zorg hebben hierin een faciliterende en stimulerende rol. Daarom wordt er ingezet op het delen van kennis op het gebied van een zorgzame samenleving in de regio, en het ondersteunen van lopende projecten en initiatieven.

De Transitietafel heeft de volgende resultaten vastgesteld voor zorgzaam dorp Made:

- In mei 2025 is aan de hand van data en interviews met buurtwerkgroepleden en projectgroepleden vast te stellen dat het informele netwerk binnen het afgebakende projectgebied groter en sterker is geworden.
- In mei 2025 is aan de hand van interviews met buurtwerkgroepleden en projectgroepleden vast te stellen dat de partijen in de sectoren wonen, welzijn, zorg en de gemeente beter met elkaar samenwerken.
- In mei 2025 is aan de hand van interviews met buurtwerkgroepleden en projectgroepleden vast te stellen dat het collectief eigenaarschap van inwoners groter is.
- In mei 2025 is aan de hand van data van de gemeente en interviews met buurtwerkgroepleden en projectgroepleden vast te stellen dat de samenredzaamheid groter is geworden.

Aanvullend hierop heeft de projectgroep zelf in een document over monitoring en resultaten vastgesteld de volgende zaken uit te gaan voeren ten behoeve van de monitoring:

Niveau	doel	methode
Macroniveau	Kunnen we iets zeggen over de richting? Draagt het project in grote lijnen bij aan de terugdringing van de zorgkosten?	Enkele casussen ontleden met een effectencalculator. Wat kost het in de oude situatie en wat kost het minder door ZD Made.
Mesoniveau	Wat is de beleving van bewoners?	Enquête (op papier of per email), Gesprekken met bewoners aan de hand van een praatplaat door medewerkers van Wijngaerd, SWO, Gemeente Thebe en Woonvizier die toch al in de wijk komen: iedereen doet er 5. Dat kost dus tijd. Buurtwerkgroep kan ook meedoen. Praatplaat: kijken naar voorbeeld van Roosendaal. Sprekende verhalen van bewoners
Microniveau	Wat gebeurt er in de wijk?	Aantal betrokken bewoners, Aantal activiteiten, Aantal nieuwe netwerken, enzovoort

Gedurende het project worden enkele malen een meetmoment gepland:

- Na de zomer 2024 (nulmeting): gesprekken met bewoners: ophalen: wat hebben bewoners nodig, wat mist er nog?
- Zomer 2025: eerste resultaatmeting: zijn er al eerste resultaten merkbaar? Gaan we de goede richting op met het project? Wat werkt er al wat (nog) niet? Bijsturen?
- Zomer 2026: tweede resultaatmeting. Wat is de impact aan het einde van het project? Zijn we tevreden?

1.3 Innovatieve werkwijze

Voor de realisatie van een zorgzaam dorp in de Bloemenbuurt in Made is gebruikgemaakt van de methodiek 'Buurtbox'. Deze is ontwikkeld op basis van ervaringen in andere gemeenten, waaronder de eerdergenoemde buurt Oud West in Roosendaal. De ervaringen in Made worden benut om de Buurtbox-methodek verder te ontwikkelen tot een generiek toepasbaar instrument, geschikt voor toepassing in andere buurten en wijken binnen Drimmelen of elders in West-Brabant.

De innovatiekracht van de werkwijze van de zorgzame buurt – aanpak zoals eerder met behulp van de ervaringen in de buurt Oud West in Roosendaal is ontwikkeld, is dat het uitgaat van de

kracht van bewoners zelf. Daarom is de gekozen strategie gebaseerd op 'bottom up' werken – waar zit de energie bij de buurtbewoners, en sturen op eigenaarschap. Doel is om aan te sluiten bij de wensen van bewoners, te faciliteren waar nodig en het inzetten via social design om zo te inspireren en inwoners bewust te maken van hun eigen rol voor nu en in de toekomst. Hierbij wordt uitgegaan van 'nudging', wat in de gedragspsychologie betekent dat je gedrag subtiel beïnvloedt zonder iemand keuzevrijheid te beperken, een manier om gewenst gedrag te stimuleren zonder dwang of verplichtingen.

Foto: ondertekening van het convenant, januari 2024

Hoofdstuk 2: aanpak en verloop

Het project is opgebouwd uit vier fasen:

- Inventarisatie (januari 2023 – januari 2024)
- Fase 1: Initiatief nemen (januari 2024 – mei 2024)
- Fase 2: Experimenteren (juni 2024 – november 2024)
- Fase 3: Uitbouwen (december 2024 – maart 2025)
- Fase 4: Verduurzamen (maart 2025 – juni 2025)

De oorspronkelijke planning voorzag in afronding van het project in maart 2025. Door een langere aanloop naar het tekenen van het convenant en een latere start van de bewonerswerkgroep vanwege de zomervakantie, is besloten het project door te laten lopen tot en met juni 2025. De extra tijd die is genomen om met alle partners consensus te bereiken over het convenant heeft geleid tot breder draagvlak, onder andere doordat ook de gemeente Drimmelen zich heeft aangesloten.

2.1 Inventarisatie (januari 2023 – januari 2024)

In deze fase vonden oriënterende gesprekken plaats tussen de lokale initiatiefnemer seniorenpartner De Wijngaerd en de partners van Woonvizier, Surplus, SWO, Thebe en de gemeente Drimmelen over de intenties en mogelijkheden van het project. Deze gesprekken hebben geleid tot afspraken over samenwerking, die in januari 2024 formeel bekrachtigd zijn met het ondertekenen van een convenant. De inventarisatiefase heeft daarmee wat langer geduurd dan oorspronkelijk gepland, maar had als resultaat een breed gedragen convenant en de gemeente die zich aangesloten heeft en middelen beschikbaar heeft gesteld voor het train-de-trainer programma.

Daarnaast is in deze fase de randvoorwaarden ingericht om te komen tot een succesvolle invulling van het project:

- Bestuurlijk commitment: geborgd via het convenant.
- Methodische begeleiding: verzorgd door We are Social Rebels, ook betrokken bij de Zorgzame Buurt Oud West in Roosendaal.
- Duurzaamheid: de gemeente financiert een vrijwilligerscoördinator van SWO die als ‘trainee’ meeloopt. Op deze wijze blijven kennis en vaardigheden behouden binnen Drimmelen en wordt duurzame borging van de aanpak ten behoeve van een mogelijke uitbreiding in de toekomst mogelijk.

2.2 Fase 1: Initiatief nemen (januari 2024 – mei 2024)

In deze fase is de projectgroep gestart, met van elke organisatie een manager en uitvoerend medewerker. De hoofdvraag in deze fase is: Hoe kunnen we het informele netwerk zo groot en sterk mogelijk maken?

Activiteiten in deze fase:

Buurtanalyse: Voor de buurtanalyse zijn sleutelfiguren, (vrijwilligers)organisaties, professionals, ondernemers en overige clubs in Made in kaart gebracht. De projectleider heeft gesprekken gevoerd met een vertegenwoordiging van deze personen en organisaties. Daarnaast is er bij alle deelnemende organisaties data verzameld om tot een duidelijk beeld van de buurt te komen. Het betreft dan bijvoorbeeld informatie over leeftijdsopbouw van de wijk, zorgconsumptie enzovoort.

Gebiedsafbakening: de projectbuurt is vastgesteld voor de buurt rondom De Wijngaerd, ook wel bekend als de Bloemenbuurt.

Visievorming: De projectgroep heeft nagedacht over de gewenste toekomst, inclusief rolverdeling tussen professionals en bewoners. Belangrijk uitgangspunt: bewoners staan aan het roer. Hun betrokkenheid moet gebaseerd zijn op intrinsieke motivatie, niet op het 'oplossen van het zorginfarct'.

Visie van de projectgroep:

"Voor Zorgzaam Dorp Made willen professionals samen met bewoners bijdragen aan activiteiten waar plezier uit wordt gehaald, waar generaties elkaar ontmoeten en waar mensen verantwoordelijkheid voelen voor elkaar."

De projectgroep wil bewoners bewust maken van de noodzaak om anders naar zorg en ondersteuning te kijken en samen bouwen aan een leefbare en verbonden buurt. Belangrijk daarbij is om bestaande voorzieningen optimaal te benutten, waar nodig nieuwe ontmoetingsactiviteiten op te zetten, en samenwerking tussen professionals te stroomlijnen. De leden van de projectgroep zijn zich er van bewust dat bewoners een blijvende behoefte kunnen hebben om een beroep te kunnen doen op de professionals van de betrokken organisaties, en dat een zeker vorm van begeleiding wellicht nodig zal blijven.

Inspiratiesessie: De inventarisatiefase werd afgesloten met een drukbezochte inspiratiesessie voor bewoners en professionals. Hier werd de doelstelling van het project toegelicht en samen nagedacht over de invulling van een zorgzame buurt. Bewoners konden zich aanmelden voor de buurtwerkgroep. De sessie werd als zeer waardevol en inspirerend ervaren.

Foto's: inspiratiebijeenkomst juni 2024

2.3 Fase 2: Experimenteren (juni 2024 – november 2024)

De buurtwerkgroep is in deze fase van start gegaan. Vijftien bewoners meldden zich aanvankelijk aan; een aantal bewoners trok zich hierna weer terug. Uiteindelijk ontstond er een kern van betrokken leden die sinds de zomer 2024 maandelijks samenkomt om activiteiten te ontwikkelen.

Werkwijze: de groep werkt met de 'Buurtbox', een methodiek gebaseerd op ervaringen in onder andere Roosendaal (Oud West). De methodiek helpt bewoners en projectleiders in het opbouwen van een Zorgzame Buurt. In hoofdstuk 3 wordt de Buurtbox nader toegelicht.

De bewoners leerden elkaar kennen en gingen in gesprek over hun visie op een zorgzame buurt. Ze bedachten eerste activiteiten, kozen een groepsnaam – Buurtgenoten – en op initiatief van de bewoners is er een speciaal logo ontworpen.

0-meting

De eerste nulmeting vond plaats in deze fase. Leden van de buurtwerkgroep, projectgroep en hun collega's interviewden in totaal 30 buurtbewoners over hun beleving van de wijk. Uitkomsten:

- Mensen zijn tevreden met hun buurt en wonen er prettig.
- Veel mensen zijn actief betrokken bij de buurt door contacten met hun burens en deelname aan activiteiten of de buurtvereniging.
- Een enkele bewoner is mantelzorger voor een buur.
- Mensen hebben de meeste behoefte aan hulp van buitenaf, bijvoorbeeld huishoudelijke hulp en voor tuinonderhoud.
- Desgevraagd geven mensen aan dat zij een ontmoetingsruimte of buurthuis missen in hun buurt, en graag meer samenkomen voor activiteiten zoals burendag.

Zie Bijlage 2 voor een overzicht van de resultaten van de 0-meting.

2.4 Fase 3: Uitbouwen (december 2024 – maart 2025)

In deze fase zijn de eerste activiteiten door de buurtwerkgroep leden uitgewerkt en uitgevoerd:

- *Interviews van buurtbewoners* in de AH en op de markt. Leden van de buurtwerkgroep hebben vragen gesteld aan bewoners: heb je een vraag/behoefte, wil je iets doen? De input vormde de basis voor de *whatsapp-groep* waarin vraag en aanbod bij elkaar kan komen.

- Er is een werkgroepje van bewoners rond de Nieuwstraat gestart. In de Nieuwstraat ervaren de bewoners verkeersoverlast. Reden voor twee leden uit de buurtwerkgroep om andere straatgenoten te mobiliseren om samen na te denken over hoe de overlast tegengegaan kan worden. De bewoners voerden, met begeleiding van de projectleider, meerdere gesprekken met de gemeente en stelden samen een actieplan op.
- Tot slot is *buurtpraat* bedacht en gestart: aansluitend op het in maart gestarte repaircafe wat 1x per 2 weken in de Wijngaerd plaatsvindt, zijn er 2 bewoners van de buurtwerkgroep aanwezig om vragen te beantwoorden van buurtbewoners, of om gewoon een praatje te komen maken.

In deze fase hebben ook de eerste gesprekken met bewoners over verzelfstandiging plaatsgevonden: hoe willen de bewoners verder na afronding van de projectlooptijd, wat hebben zij nodig om zo zelfstandig mogelijk verder te gaan?

Foto's: interviews en enquêtes onder buurtbewoners

2.5 Fase 4: Verduurzamen (maart 2025 – juni 2025)

De eerder gestarte initiatieven zijn in deze fase verder versterkt. In juni 2025 – precies een jaar na de eerste inspiratiesessie – werd opnieuw een grote buurtbijeenkomst georganiseerd. Hier presenteerden de Buurtgenoten de behaalde resultaten en werden nieuwe ideeën verzameld voor de toekomst. De bijeenkomst trok ongeveer 60 bewoners en werd positief ontvangen.

Ook werd verder gewerkt aan de zelfstandigheid van de buurtwerkgroep en het geleidelijk overdragen van de regie. Hoewel de buurtwerkgroep groeiend eigenaarschap toont, bestaat de zorg dat deze na afronding van het project onvoldoende in staat is/ gemotiveerd is om zelfstandig verder te gaan. Daarom zijn gesprekken gevoerd met de gemeente Drimmelen en

de kartrekkers van actielijn zorgsame samenleving van de Transitietafel over verlenging van het project in de tweede helft van 2025. Beide partijen hebben onder voorwaarde van cofinanciering toegezegd bij te willen dragen aan een verlenging met een half jaar. Hiermee wordt het project verlengd met een half jaar om de buurtwerkgroep verder te verstevigen en te werken aan een duurzame aanpak. Dit gebeurt met name door de inzet van de projectleider, die in de loop van 2025 wel haar betrokkenheid zal afbouwen. Alle partijen in de projectgroep hebben aangegeven gedurende deze verlenging betrokken te blijven om een duurzame inbedding te realiseren. De ervaring Oud West in Roosendaal leert dat een te snelle overdracht risicovol is, met deze inzet wordt dat voorkomen.

Welkom bij de Groepsapp Buurtgenoten Made!

Doel van de groep:

Met de GroepsApp Buurtgenoten willen we buurtbewoners met elkaar in contact brengen zodat we elkaar af en toe eens een leuter kunnen helpen of gewoon gezellige dingen kunnen doen. Schroom niet om te vragen; dat kan een vraag om hulp zijn, maar een kop koffie met een buurtgenoot drinken, is ook een mogelijke vraag.

Afspraken

We maken afspraken met elkaar hoe we met de groepsapp omgaan. We verwachten dat iedereen in de groepsapp zich daaraan houdt. Zo houden we het met elkaar leuk.

1. Iedereen is welkom. Deelnemen is vrijwillig.
2. We respecteren de privacy van iedereen en wees beleefd in je communicatie. Deel geen persoonlijke informatie over jezelf of van groepsliden zonder hun toestemming. We zorgen er samen voor dat de groep een veilige omgeving is.
3. Verstuur alleen maar berichtjes die relevant zijn voor het doel van de groep.
4. Respecteer elkaar. Behandel alle groepsliden met respect en vermijd beledigende of kwetsende opmerkingen.
5. Geen spam. Vermijd het sturen van onnodige berichtjes, reclame of overmatig gebruik van emoji's en GIF's. Ze kunnen leuk zijn, maar overmatig gebruik kan storend zijn. Ook aantoonzeggende of ongepaste berichtjes, afbeeldingen of video's is niet toegestaan.
6. Beperk het aantal berichten. Probeer je berichtjes te bundelen in plaats van meerdere korte berichten te sturen. Probeer duidelijk en beknopt te zijn in je berichten om misverstanden te voorkomen.
7. Gebruik de groepsapp niet voor privégesprekken. Als je iets wilt bespreken met één persoon, stuur dan een privébericht in plaats van het in de groepsapp te doen.
8. De groepsapp wordt door een paar mensen beheerd. De beheerders zien erop toe dat de afspraken worden nagekomen. Volg de richtlijnen en aanwijzingen van de groepsbeheerder op. De beheerder kan bepaalde berichten verwijderen, leden van de groep aanspreken of deelnemers uit de groep verwijderen als zij zich (herhaaldelijk) niet aan de afspraken houden.
9. De beheerder(s) en de Buurtwerkgroep zijn niet verantwoordelijk voor wat er in de groepsapp gedeeld of afgesproken wordt.
10. Wees geduldig. Verwacht niet altijd direct een antwoord; iedereen heeft een eigen schema.
11. Wees behulpzaam. Probeer anderen te helpen als ze vragen hebben of hulp nodig hebben.
12. Actieve deelnemer. Probeer regelmatig deel te nemen aan de gesprekken en bij te dragen aan de groep.
13. Wees ondersteunend. Moedig anderen aan en geef positieve feedback waar mogelijk.
14. Respecteer stilte. Als een onderwerp is afgesloten, begin dan geen nieuwe discussie over hetzelfde onderwerp.
15. Wees tolerant. Begrijp dat niet iedereen dezelfde mening heeft en wees open voor verschillende perspectieven.
16. Vermijd overmatig gebruik van hoofdletters. Dit kan overkomen als schreeuwen.
17. Rapporteer problemen. Als je problemen of zorgen hebt, meld dit dan persoonlijk aan de groepsbeheerder.

Foto's: logo, spelregels en reactie op whatsappgroep Buurtgenoten

Hoofdstuk 3: Methodiek

De aanpak van Zorgzaam Dorp Made is gebaseerd op een werkwijze die domeinoverstijgend, mensgericht en toekomstbestendig is. Het project is opgebouwd volgens de vier fasen zoals geformuleerd door Vilans: initiatief nemen, experimenteren, uitbouwen en verduurzamen. Deze fasen geven houvast in de processtappen, maar zijn in dit project niet strak lineair gevolgd. De essentie van de aanpak is juist dat er ruimte is voor flexibiliteit, meebewegen met de energie in de wijk, en het bouwen aan eigenaarschap vanuit de bewoners zelf.

Werken van onderop

De strategie van het project is nadrukkelijk bottom-up: we kijken waar de energie zit in de buurt en bouwen daarop voort. Bewoners worden niet als uitvoerders van plannen gezien, maar als mede-ontwikkelaars van hun eigen leefomgeving. Door aan te sluiten bij wat zij belangrijk vinden, te faciliteren waar nodig en inspirerende voorbeelden aan te reiken, ontstaat betrokkenheid en eigenaarschap. De bedoeling is om hen bewust te maken van hun eigen rol in de wijk – niet alleen voor nu, maar ook richting de toekomst.

Social design als basis

De methodiek van het project is stevig geworteld in de principes van social design. Social design is een ontwerphouding waarbij maatschappelijke vragen en menselijke behoeften centraal staan. Niet het ontwerpen van een product of dienst staat voorop, maar het verbeteren van sociale structuren en relaties. Wat deze benadering bijzonder maakt, is dat veranderingen vanuit de gemeenschap zelf ontstaan: door goed te luisteren, samen te ontwerpen en steeds opnieuw bij te sturen.

Waar traditionele projecten vaak top-down aangestuurd worden, kiest social design bewust voor een benadering van onderop. Alle betrokkenen – van bewoners tot professionals en beleidsmakers – worden actief betrokken in het proces. Het eigenaarschap blijft zo bij de gemeenschap, waardoor niet alleen het draagvlak groter wordt, maar ook de oplossingen beter aansluiten bij de werkelijkheid van de mensen om wie het gaat. Deze manier van werken maakt social design bijzonder geschikt om een project als Zorgzaam Dorp Made vorm te geven. Daarom is sociaal ontwerp bureau We are Social Rebels betrokken bij het proces. Met hun kennis en ervaring begeleiden zij het proces van onderop, en vertalen zij de opgedane inzichten naar een methodiek die ook in andere buurten toepasbaar is.

De Buurtbox

Een belangrijk resultaat van deze samenwerking is de ontwikkeling van de Buurtbox – een praktische methodiek die buurtbewoners en professionals ondersteunt bij het opzetten van een zorgzame buurt. De box is opgebouwd op basis van ervaringen in onder meer Roosendaal (wijk Oud West) en Made (Bloemenbuurt), en zal na afloop van het project in Made worden herzien op basis van de nieuwste inzichten.

De Buurtbox bestaat uit een reeks modules die het hele proces begeleiden: van het vormen van een bewonersgroep tot het bedenken en uitvoeren van activiteiten. De eerste modules helpen bewoners om elkaar beter te leren kennen en elkaars kwaliteiten in kaart te brengen. Ook is er aandacht voor groepsdynamiek: welke rollen bestaan er in een groep, en hoe benut je elkaars talenten? Vervolgens biedt de Buurtbox praktische ondersteuning bij het opdoen van ideeën en het organiseren van initiatieven in de wijk. Er zijn inspirerende voorbeelden opgenomen, concrete handvatten voor brainstormsessies en tips om de eerste activiteiten daadwerkelijk van de grond te krijgen.

In de nieuwste versie, waarin de ervaringen van Made zijn verwerkt, is extra aandacht besteed aan het belang van samenwerking met de projectgroep. Zo is er bijvoorbeeld een handreiking toegevoegd voor het ontwikkelen van een gezamenlijke visie. Dat draagt bij aan gezamenlijke verantwoordelijkheid, gelijkwaardigheid en duurzame voortzetting van het initiatief.

Foto's: de buurtbox (We are Social Rebels)

Een lerend proces

Wat de werkwijze van Zorgzaam Dorp Made kenmerkt, is dat het een lerend proces is. De aanpak is iteratief: op basis van ervaringen en feedback van deelnemers wordt voortdurend bijgestuurd. Inspiratie en kennis uit andere trajecten worden meegenomen, maar altijd vertaald naar de lokale context. Zo ontstaat niet alleen een gedeelde visie, maar ook een cultuur waarin initiatieven van onderaf vanzelfsprekend ondersteund worden.

De combinatie van social design, bottom-up werken en een concreet instrument als de Buurtbox heeft geleid tot eigenaarschap, samenwerking en vernieuwing. Bewoners krijgen meer grip op hun eigen leefomgeving, en er ontstaan nieuwe verbindingen tussen mensen, organisaties en ideeën. Dat is uiteindelijk waar dit project om draait: samen bouwen aan een zorgzamere buurt, op een manier die past bij de mensen die er wonen.

Hoofdstuk 4: monitoring en resultaten

De Transitietafel heeft de volgende doelstellingen meegegeven:

- Het netwerk binnen het afgebakende projectgebied is groter en sterker geworden.
- De partijen in de sectoren wonen, welzijn, zorg en de gemeente werken beter met elkaar samen.
- Het collectief eigenaarschap van inwoners is groter.
- De samenredzaamheid groter is geworden.

De projectgroep heeft de monitoring van het project Zorgzaam Dorp Made vervolgens opgezet rond drie niveaus: macro, meso en microniveau. Elk niveau geeft zicht op een ander aspect van de impact van het bredere maatschappelijke effect tot de concrete activiteiten in de wijk:

Macroniveau: In hoeverre draagt het project bij aan het terugdringen van zorgkosten in de wijk, en zijn er meetbare effecten zichtbaar op het gebied van gezondheid en welzijn?

Mesoniveau: Hoe ontwikkelt de samenwerking tussen professionals, bewoners en andere betrokken partijen zich gedurende het project, en in hoeverre versterkt deze samenwerking het sociale netwerk in de buurt?

Microniveau: Welke impact ervaart de individuele bewoner op het gebied van betrokkenheid, veiligheidsgevoel, zelfredzaamheid en saamhorigheid binnen de eigen buurt als gevolg van het project?

Om antwoord te geven op deze vragen zijn er interviews gehouden met de bewoners van de buurtwerkgroep en de leden van de projectgroep. Hen is gevraagd wat er is bereikt (met voorbeelden) en wat de werkzame factoren zijn. Daarnaast is gebruik gemaakt van de informatie die is opgehaald met de 0-meting, een kwantitatieve meting door middel van een enquête waarvoor 30 buurtbewoners zijn geïnterviewd.

Voor een volledig overzicht van de uitkomsten zie bijlage 3

4.1 Macroniveau

De maatschappelijke effecten op macroniveau, waarvoor aanvankelijk was bedacht deze inzichtelijk te maken met behulp van de effectencalculator, bleken te abstract en te ver weg voor een project van deze schaal en relatief korte duur. De projectgroep concludeerde dat het leggen van een directe relatie tussen de activiteiten van het project en een daling in zorgkosten op dit moment niet realistisch is, en heeft besloten om zich te concentreren op de niveaus waar

wél zichtbaar resultaat geboekt werd (meso en micro) en de daarmee samenhangende vragen van de Transitietafel.

Om toch een beeld te vormen van de effectiviteit van projecten zoals deze kunnen we afleiden uit de bestaande literatuur en praktijkpublicaties dat zorgzame-buurt-initiatieven vooral sterke lokale effecten realiseren: ze versterken sociale verbindingen, vergroten inwonersparticipatie en stimuleren samenredzaamheid. Deze projecten verbeteren vaak de samenwerking tussen wonen, welzijn, zorg en gemeente en leiden tot meer kleinschalige activiteit en informele hulp in de buurt. Bewijs dat zulke initiatieven op korte termijn substantieel inzet van formele zorg of zorgkosten kunnen reduceren, ontbreekt echter grotendeels: de meeste onderzoeken zijn kwalitatief, kleinschalig en kortlopend, waardoor causale en langdurige kosten-effecten niet eenduidig aantoonbaar zijn. Voor beleid en opschaling adviseren experts dan ook een mix van consistente monitoring (activiteiten, deelname, ervaren samenhang) en gerichte longitudinale evaluaties voordat financiële besparingen geclaimd worden². Het is goed om dit in het achterhoofd te houden bij het bepalen van een eventueel vervolg.

4.2 Mesoniveau

Tijdens de gesprekken met de projectgroep en de buurtwerkgroep hebben we vier belangrijke thema's besproken. Dit leverde waardevolle inzichten op:

Sterkere netwerken

Zowel het informele netwerk (de buurtwerkgroep zelf) als het formele netwerk (de betrokken organisaties) zijn gegroeid en versterkt. Bewoners die elkaar eerst niet kenden, werken nu samen aan een betere wijk. Tegelijk is het netwerk nog kwetsbaar: een paar actieve leden vormen de ruggengraat. Ook tussen professionals zijn de lijntjes korter geworden, en er is meer wederzijds begrip en vertrouwen ontstaan.

Betere samenwerking tussen wonen, welzijn, zorg en gemeente

De samenwerking tussen de partijen in de sectoren wonen-welzijn-zorg en de gemeente is duidelijk verbeterd. Zij beseffen dat ze elkaar nodig hebben en hebben meer kennis van en begrip voor elkaars positie. De regelmatige bijeenkomsten van de projectgroep hebben geleid

² Zie voor meer informatie oa publicatie *Nederland zorgt voor elkaar*, Movisie en Vilans: *Zorgzame buurten — Inspirerende initiatieven die het systeem trotseren*, mei 2023 en *Zelf- en samenredzaamheid: WOZO werkorganisatie: verkenning en ontwikkelagenda voor bewonersinitiatieven gericht op zorgzame buurten*, juli 2024

tot korte lijnen, beter onderling begrip en een gezamenlijke betrokkenheid bij het project. Door samen te werken in de projectgroep ontstond een gedeelde visie én bereidheid om extra stappen te zetten. Doordat de partijen elkaar nu persoonlijk hebben leren kennen, en elkaars drijfveren beter begrijpen, vinden zij elkaar sneller. Een mooi voorbeeld is de intentie van Woonvizier en gemeente om de welzijns- en zorgpartners te gaan betrekken bij de gebiedsvisie rondom De Wijngaerd.

Groeiend eigenaarschap

Een ander belangrijk doel was het vergroten van het collectief eigenaarschap onder bewoners. Ook op dit vlak zijn duidelijke stappen gezet. De vorming van een eigen identiteit – met een zelfgekozen naam ("Buurtgenoten") en een bijpassend logo – heeft bijgedragen aan het zelfvertrouwen en de herkenbaarheid van de werkgroep. Het heeft geholpen om de groep meer als initiatiefnemer te positioneren, los van het formele projectkader. Toch is het moment van volledige zelfstandigheid nog niet bereikt. Het blijft vooralsnog kwetsbaar: de groep bestaat uit acht leden, wiens beschikbaarheid mede wordt bepaald door werk of andere vrijwilligerstaken. Hierdoor wordt het grootste deel van het werk door enkele zeer actieve leden gedragen. Het wegvallen van één of enkele actieve leden zou het voortbestaan van de werkgroep onder druk kunnen zetten. Daarnaast vinden de bewoners zelf het ook belangrijk om draagvlak te voelen uit de buurt. Wat is de behoefte, en willen mensen er samen mee de schouders onder zetten? Er blijft vooralsnog behoefte aan begeleiding en ondersteuning, al is het maar op afstand.

Eerste stappen richting meer samenredzaamheid

In het verlengde van dit eigenaarschap staat de vraag naar samenredzaamheid in de buurt. Hoewel het nog te vroeg is om te spreken van een structurele toename, zijn er wel de eerste tekenen van een positieve ontwikkeling. In kleine, concrete situaties zijn verbindingen gelegd: een jongere bewoner die tuinierhulp biedt aan ouderen in de straat, een werkgroepje dat de verkeersveiligheid in de Nieuwstraat oppakt, of de oprichting van een buurtapp waarin vraag en aanbod elkaar kunnen vinden. Deze eerste successen werken aanstekelijk en worden door de betrokkenen als motiverend ervaren. Tegelijkertijd is er ook sprake van 'vraagverlegenheid': mensen lijken eerder bereid om iets aan te bieden dan om hulp te vragen. Het vertrouwen dat nodig is om hulp te durven vragen, groeit langzaam, en zal tijd en herhaling vergen. Dit is wel een randvoorwaarde voor het vervolg; de behoefte vormt de legitimatie van alle inspanningen.

4.3 Microniveau

Uit de 0-meting blijkt dat mensen de buurt als sociaal en gezellig ervaren, rustig en gemoedelijk. Ze waarderen de locatie, de omgeving en dat de voorzieningen dichtbij zijn. Mensen staan klaar voor hun buren en daar zijn ze trots op. De Bloemenbuurt is een buurt waar

je fijn oud kunt worden. Mensen doen actief mee met sociale activiteiten in de buurt, of zijn lid van de buurtvereniging. Een enkeling is als mantelzorger actief voor een buur. Als aandachtspunten benoemen mensen dat het groenonderhoud beter zou kunnen. Daarnaast is er behoefte aan hulp van buitenaf, bijvoorbeeld huishoudelijke hulp en voor tuinonderhoud. Ook een ontmoetingsruimte, en meer activiteiten zoals burendag worden gewaardeerd.

Het afgelopen jaar is er door de buurtwerkgroep veel werk verzet. Er zijn twee grote bijeenkomsten geweest voor alle buurtbewoners, die beiden heel goed bezocht zijn. Er zijn flyers gemaakt en huis aan huis verspreid, er is een ideeënbus, bewoners zijn geïnterviewd en er is nagedacht over activiteiten waarmee er ingespeeld wordt op de behoeftes die mensen hebben aangegeven. Met het opzetten van de app-groep voor vraag en aanbod, en het inloophmoment van Buurtpraat tijdens het repaircafé, heeft de buurtwerkgroep invulling gegeven aan deze signalen. Daarnaast is er – nav de interviews met bewoners - over het groenonderhoud nagedacht en de wens is om hier met de gemeente over in gesprek te gaan. De activiteiten hebben geleid tot meerdere publicaties in de lokale krant.

De betrokken partijen hebben uitgesproken dat zij ook na afloop van het project betrokken willen blijven – zij het in een minder intensieve rol. De bewoners zelf nemen steeds meer verantwoordelijkheid op zich. Toch is het risico reëel dat het project stilvalt als er te vroeg wordt losgelaten. Daarom is besloten het project te verlengen met een half jaar. Dit is mogelijk gemaakt door een bijdrage van de Transitietafel en de gemeente Drimmelen. Zo krijgt de werkgroep extra tijd om zich verder te ontwikkelen, stabiliseren en uiteindelijk zelfstandig door te groeien.

Foto's: buurtgenoten bij het repaircafé in de Wijngaerd en de ideeënbus

Hoofdstuk 5: mogelijkheden voor een vervolg

Het project Zorgzaam Dorp Made is opgezet met de ambitie om een blijvende verandering te realiseren in de Bloemenbuurt. De inzet is dat ook na afloop van de projectperiode, en bij het terugtreden van de Transitietafel en de betrokken partners, de lokale werkgroep – de Buurtgenoten – zelfstandig verder kan bouwen aan een buurt waar mensen prettig samenleven en waar jong en oud naar elkaar omkijken. Tegelijkertijd is het relevant om te verkennen of deze werkwijze ook potentie heeft voor andere buurten binnen de gemeente Drimmelen. Vanuit dat oogpunt heeft de gemeente geïnvesteerd in een train-de-trainerprogramma en is er via de Transitietafel ondersteuning geboden voor het ontwikkelen van een overdraagbare methodiek. In dit hoofdstuk staan we stil bij de kansen voor voortzetting en opschaling, en de randvoorwaarden die daarbij een rol spelen.

5.1 Vervolg in de Bloemenbuurt

De afgelopen twee jaar is er intensief gewerkt aan het vormgeven van een zorgzame buurt. De beginperiode stond in het teken van verkenning en visievorming. Randvoorwaarden werden vastgesteld, er werd onderzoek gedaan naar de buurt, en de betrokken organisaties ontwikkelden een gedeelde aanpak. Vervolgens is, in samenwerking met bewoners, gewerkt aan het ophalen van behoeften, het ontwikkelen van ideeën en het opzetten van concrete activiteiten. Ontwerpbureau We are Social Rebels ondersteunde door het begeleiden van het proces en het ontwikkelen van passende interventies.

Hoewel er zichtbaar resultaat is geboekt, is het vervolg in de Bloemenbuurt nog onduidelijk. De werkgroep Buurtgenoten toont betrokkenheid en enthousiasme, maar zoekt nog naar stabiliteit. Er is behoefte aan uitbreiding van het aantal actieve buurtbewoners en aan (blijvende?) ondersteuning. De coördinator van SWO heeft hierin al veel betekend, zeker na het vertrek van de oorspronkelijke projectleider. Toch is het duidelijk dat een te snelle terugtrekking van de professionele begeleiding het risico met zich meebrengt dat de energie in de groep verslapt. Binnen de projectgroep is daarom uitgesproken dat het van belang is om de ondersteuning voorlopig voort te zetten.

De toezegging van zowel de gemeente Drimmelen als de Transitietafel om gezamenlijk een afgeslankte voortzetting in de tweede helft van 2025 te financieren, biedt ruimte om deze overgang zorgvuldig te begeleiden. In deze periode kunnen de bewoners verder ervaring opdoen, initiatieven verder uitwerken en werken aan het overnemen van regie. Voor de gemeente is deze fase bovendien belangrijk om zicht te krijgen op de concrete opbrengsten van het project, en om te bepalen in hoeverre voortzetting of verbreding wenselijk is.

In de toekomst zal mogelijk behoefte blijven aan een beperkte professionele ondersteuning, bijvoorbeeld vanuit het welzijnswerk. Hiervoor zal aanvullende financiering nodig zijn.

Suggesties hiervoor zijn dat de gemeente kijkt of zij dit project van belang vindt voor de gemeenschap en er extra middelen voor uittrekt, dan wel het project opneemt in de bestaande financiering van de welzijnsorganisaties. Daarnaast zijn er verschillende mogelijkheden bij de betrokken partners en bij landelijke regelingen en fondsen om incidenteel financiering aan te vragen voor bewonersinitiatieven. Niet alle subsidies bieden ruimte voor een vergoeding voor professionele inzet, dus het is van belang dat hier tijdig een strategie voor wordt ontwikkeld.

In bijlage 4 is een overzicht opgenomen van potentiële financieringsbronnen.

5.2 Kansen voor opschaling binnen de gemeente Drimmelen

Met het train-de-trainerprogramma is waardevolle kennis in huis gehaald. De SWO-coördinator die intensief betrokken was bij de Bloemenbuurt is goed ingevoerd en in staat om het gedachtegoed verder uit te dragen. Ook de professionals uit de andere betrokken organisaties hebben in de loop van het project expertise opgebouwd. De ontwikkelde methodiek – inclusief de vernieuwde Buurtbox – is overdraagbaar en beschikbaar voor gebruik in andere buurten.

Als er wordt gekozen voor uitbreiding naar andere wijken of dorpen, is het van belang om rekening te houden met een aantal randvoorwaarden. De inzet van de betrokken partners uit wonen, welzijn en zorg blijft noodzakelijk, evenals een beperkt activiteitenbudget en begeleiding. De kosten van zo'n traject liggen echter aanzienlijk lager dan in de Bloemenbuurt, omdat er geen overkoepelende projectleiding of sociaal ontwerper meer nodig zijn.

Vervolgens hebben we ook gekeken of het helpend kan zijn om voor opschaling aan te sluiten bij andere initiatieven, die een soortgelijk doel nastreven of inhoudelijk overlappen. Hoe kunnen we deze initiatieven aan elkaar verbinden zodat je kosten niet meerdere keren hoeft te maken? Binnen de gemeente zijn al meerdere projecten en plekken actief waar ontmoeting en gemeenschapsvorming centraal staan, zoals de huiskamers in Made (in onderzoek), Terheijden en Lage Zwaluwe, de Samenloop en initiatieven als Plexat in Wagenberg, die beheerd wordt door bewoners zelf. Daarnaast is er de inzet van buurtsportcoaches en activiteitencoaches, en projecten als Drimmelen Verbindt, gericht op het tegengaan van eenzaamheid. Ook goed te benoemen is het project 'Samen Sterker', wat Surplus uitvoert in opdracht van SMO Breda in de kern Lage Zwaluwe. Het project wordt met regionale middelen gefinancierd, de gemeente is er geen directe partij in. Het project streeft gelijksoortige doelen na als met de zorgzaam dorp Made. Kan de ontwikkelde methodiek van meerwaarde zijn in deze aanpak?

Naast deze bestaande voorzieningen is er nog een aantal andere ontwikkelingen waarbij er behoefte kan ontstaan aan het versterken van informele netwerken en aan het tot stand brengen van zorgzame buurten en waar de methodiek zoals ontwikkeld een goede aanvulling zou zijn. Denk hierbij aan nieuwbouwprojecten waarbij sociale samenhang vanaf het begin mee-ontworpen wordt. De buurtbox is inmiddels zo ontwikkeld dat deze geschikt is om in verschillende situaties in te zetten waar groepen bewoners samen initiatieven ontplooiën en doordat er niet meer met een vaste routekaart voor een proces wordt gewerkt, kan er makkelijker geanticipeerd worden op de behoefte van de groep. Verder zijn er buurten die potentieel geschikt zijn voor een dergelijke aanpak. Denk aan straten met een hoge concentratie ouderen en/of sociale huurwoningen, zoals de Nachtegaalstraat. Hier kan de gemeente – op basis van bestaande gegevens – een actieve rol spelen in het signaleren van kansen.

In de toekomst zou overwogen kunnen worden om buurtbewoners als vrijwilligers in te zetten als buurtverbinders of ambassadeurs, verspreid over de gemeente, ondersteund door welzijnsorganisaties. In combinatie met bestaande inzet – bijvoorbeeld vanuit het Stevig Lokaal Team, dat nu vooral op jeugd gericht is – kan zo een breder netwerk van lokale ondersteuning ontstaan waarbij buurtbewoners zelf eerste aanspreekpunt zijn voor hun buurt, maar de verbinding met professionals waar nodig wel geborgd is. Er liggen goede kansen om de verbinding te maken met de bestaande vrijwilligersinfrastructuur van SWO. Een mooi voorbeeld van een dergelijke werkwijze is het project ‘Samen in de buurt’ in Hilvarenbeek³, waarbij voorzorgcirkels⁴ worden opgericht en lokale ‘verbinders’, 2 leden van de voorzorgcirkel en dus bewoners uit de buurt zelf, benaderbaar zijn voor vragen en hulp. Als de verbinder er niet uitkomt kan deze contact opnemen met vrijwilligers van de organisaties die actief zijn in de buurt, en zo indien nodig ook professionele hulp inschakelen. Op deze manier kan er gebouwd worden aan een netwerk door heel de gemeente waarbij het onderlinge informele netwerk versterkt wordt en professionele inzet kan worden voorkomen of uitgesteld.

De gemeente zal, in overleg met haar partners, moeten afwegen of en waar deze aanpak verder uitgerold kan worden. Cruciaal is dat er zicht is op de daadwerkelijke behoefte in een buurt. De kern van de methodiek is immers dat deze van onderop ontstaat. Zonder initiatief of energie vanuit bewoners heeft het geen zin om top-down een zorgzame buurt te willen organiseren. De gemeente onderkent dit en benoemt het als randvoorwaarde: alleen waar draagvlak bestaat bij inwoners en maatschappelijke organisaties, kan het initiatief kans van slagen hebben. De

³ Zie voor meer informatie: <https://www.snhilvarenbeek.nl/files/2025/03/Artikel-Samen-in-de-Buurt-Kleine-Kernenkrant-editie-maart-2025.pdf>

⁴ Zie voor meer informatie: https://www.nlzve.nl/kennisbank_themas/voorzorgcirkels_kennisbank/default.aspx

voorkeur van de gemeente gaat uit naar projecten waarin inwoners het initiatief nemen en professionals faciliteren.

Tegelijkertijd ziet de gemeente duidelijke meerwaarde in projecten als Zorgzaam Dorp Made. Ze sluiten aan bij beleidsdoelen rond het versterken van de sociale infrastructuur, het bevorderen van collectieve voorzieningen en het verleggen van de zorgvraag van individueel naar gezamenlijk. Gezien de financiële realiteit zijn de beschikbare middelen beperkt, wat het extra belangrijk maakt dat het gaat om duurzame en gedragen initiatieven.

Aanvullend kan gekeken worden naar andere financieringsbronnen. Denk hierbij aan fondsen en subsidieregelingen die de ontwikkeling van zorgzame buurten ondersteunen. Daarnaast gaat vanaf 2026 een wetswijziging in werking die preventie en domeinoverstijgende samenwerking mogelijk maakt ⁵ Het verdient aanbeveling om deze ontwikkelingen goed te volgen en strategisch aan te haken.

5.3 Mogelijkheden elders in West Brabant

Ook voor de regionale partners geldt: zij hebben via de Transitietafel mede geïnvesteerd om het project zorgzame buurt in twee buurten in de regio West Brabant op te zetten. Met dit project geeft de transitietafel invulling aan de meest vergaande vorm van bewonersregie: verantwoordelijkheid en initiatief ligt uiteindelijk volledig bij de bewoners, het project wordt bottom up vormgegeven. Daarmee is er minder sturing op resultaat – immers de bewoners bepalen wat voor hen resultaat betekent – maar potentieel wel een grote kans op verduurzaming naar de toekomst. Mede door de inzet van ontwerp bureau We are Social Rebels ligt er nu een methodiek die breder kan worden toegepast in de regio. De box kan aangekocht worden tegen een vergoeding van materialen en uren.

In West Brabant lopen meerdere initiatieven met soortgelijke doelen onder actielijn zorgzame samenleving.

Een belangrijk voorbeeld daarvan is Community Care, wat loopt in Oosterhout en Etten-Leur. Het project Community Care beoogt mensen te ondersteunen bij het leven in de eigen leef- en woonomgeving. Het is een manier van zorg en ondersteuning bieden waarbij inwoners en professionals samenwerken om de zorg en ondersteuning binnen de eigen gemeenschap te organiseren. Als eerste vanuit de gemeenschap zelf en wanneer nodig in samenwerking met professionals. Community care betekent dat mensen ondersteuning krijgen vanuit hun eigen

⁵ Zie voor meer informatie:

https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/wetsvoorstellen/detail?cfg=wetsvoorsteldetails&qry=wetsvoorstel%3A36486&utm_source=chatgpt.com

sociale netwerk. Met de hulp van familie, vrienden, buren en vrijwilligers kan men zich zoveel mogelijk zelf redden. Vanuit de projecten community care stimuleren we de samenredzaamheid. Hulp en ondersteuning van de omgeving blijft altijd noodzakelijk.

Het project Community Care werkt – net als andere projecten - met dezelfde doelstellingen als zorgzaam dorp Made. De ontwikkelde methodiek, om samen met buurtbewoners activiteiten te bedenken die informele netwerken versterken in een buurt, kan aanvullend en helpend zijn bij de opzet van een project als Community Care, dat zich verder richt op het specifieke netwerk rond een oudere. Het verdient aanbeveling om verder te verkennen in hoeverre projecten elkaar kunnen versterken en zo kunnen bijdragen aan het gewenste doel.

Foto's: Buurtbijeenkomst juli 2025

Hoofdstuk 6: financiële verantwoording

De totale looptijd van het project was ruim 2 jaar met een start in de 2^e helft van 2023 en afronding in de zomer van 2025.

2023: In dit jaar vonden de voorbereidingen plaats voor de start van het project in Made. Er zijn gesprekken gevoerd met de initiatiefnemer seniorenpartner de Wijngaerd, de wonen-welzijn-zorg partners en de gemeente en het projectplan is opgesteld. De kosten hiervoor betroffen voornamelijk de ureninzet van de projectleider. De totale begroting voor zorgzame buurt was in 2023 €125.000 euro, er is €59.046 euro besteed. Het grootste deel van de uren is ingezet zijn voor het project in Roosendaal – naar schatting betreft de inzet voor Made ongeveer 50 uur.

2024: De begroting voor 2024 besloeg: €150.000 euro. Hiervan is €102.000 daadwerkelijk gebruikt. De grootste posten betroffen de kosten voor de projectleider (€56.000) en de inzet van sociaal ontwerpbureau We are Social Rebels (€39.000).

2025: Voor het eerste en tweede kwartaal van 2025 is €80.000 beschikbaar gesteld. Daarbij heeft de transitietafel is het volgende meegegeven voor het jaar 2025: *Het project zorgzaam dorp Made wordt afgerond eind Q2. Vanaf Q2 co-financieren met partners. Van daaruit is de verwachting dat de €80.000 niet helemaal benut zal worden.* Door wisseling van projectleider zijn er in deze periode minder kosten gemaakt voor het projectleiderschap. Een aantal maanden was er geen projectleider, daarnaast is er voor de laatste fase gekozen om minder uren voor de projectleider in te zetten: max 1 dag per week aangevuld met inzet van SWO voor begeleiding van de buurtwerkgroep. Daarnaast zijn de posten PR en communicatie, activiteiten Made en onvoorzien gedurende de hele projectperiode aanzienlijk lager uitgevallen dan begroot. In totaal heeft het project in 2025 max. €40.000 gekost⁶. Daarmee is het project zeer ruim binnen de begroting gebleven en is aan de doelstelling van de Transitietafel voldaan.

Vervolg: In overleg met de projectgroep, de programmamanager, de kartrekkers van de transitietafel en de gemeente Drimmelen is besloten om het project in de tweede helft van 2025 voort te zetten met een beperkt budget voor begeleiding van de buurtwerkgroep, activiteiten en organisatiekosten. De totale begroting voor de 2e helft van 2025 is geschat op €7.200. De Transitietafel heeft toegezegd hier de helft van de kosten voor op zich te nemen (te weten €3.800), die nog gefinancierd worden uit het overschot voor de 1e helft van 2025. De andere helft wordt door de gemeente Drimmelen bekostigd. Ook Thebe Extra stimuleringsfonds overweegt een bijdrage.

⁶ Enkele kosten mbt verslaglegging en afrondend overleg in september vallen in het 3^e kwartaal en worden nog gedeclareerd door de projectleider. Deze dienen nog toegevoegd te worden aan de totaal kosten voor 2025.

Hoofdstuk 7: conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

Terugblikkend op ongeveer anderhalf jaar Zorgzaam Dorp Made sinds de daadwerkelijke start kunnen we constateren dat:

Samenwerking tussen formele partners is versterkt

De samenwerking tussen partijen in wonen, welzijn, zorg en gemeente is aanzienlijk verbeterd. Door regelmatige afstemming en het opstellen van een gezamenlijke visie is een duurzaam netwerk ontstaan, waarin korte lijnen, vertrouwen en wederzijds begrip centraal staan.

Informele netwerken zijn gegroeid, maar nog kwetsbaar

De buurtwerkgroep ("Buurtgenoten") vormt het hart van het informele netwerk. Er zijn duidelijke onderlinge verbindingen ontstaan tussen bewoners, wat leidde tot gezamenlijke activiteiten en lokale betrokkenheid. De werkgroep is echter afhankelijk van een klein aantal actieve leden en daardoor nog kwetsbaar.

Bewoners tonen groeiend eigenaarschap

De Buurtwerkgroep ontwikkelde een eigen identiteit, met een naam en logo en nam steeds meer eigen initiatief. Ze organiseerden bijeenkomsten, lanceerden een buurtapp en stonden in contact met bewoners. Toch is volledige zelfstandigheid nog niet bereikt; er blijft behoefte aan begeleiding.

Eerste stappen richting meer samenredzaamheid

Er zijn veelbelovende initiatieven ontstaan zoals hulp tussen burens met de buurtapp en buurtpraat, die bijdragen aan de samenredzaamheid van de buurtbewoners. Vraagverlegenheid onder bewoners blijft echter een punt van aandacht: het lijkt makkelijker om aan te bieden om een ander te helpen dan om hulp te vragen. De samenredzaamheid groeit, maar is nog in ontwikkeling.

7.2 Aanbevelingen

Op basis van alle ervaringen doen wij de volgende aanbevelingen:

Stimuleer eigenaarschap door ruimte te geven aan initiatieven van onderop

Het project Zorgzaam Dorp Made is ontstaan vanuit landelijke en regionale beleidsagenda's, zoals de Transitietafel in West-Brabant. De urgentie om de toekomst van de ouderenzorg anders vorm te geven wordt breed gedeeld – en terecht. In die zoektocht is ook gekeken naar de kracht van informele netwerken en wat mensen onderling voor elkaar kunnen betekenen. Daarmee ontstond het idee van zorgzame dorpen en buurten – echter, dit idee vond zijn oorsprong aan de beleidstafel en niet in de betrokken buurten zelf.

Dat vraagt in de praktijk om zorgvuldigheid. Wanneer het initiatief 'van buiten' komt, stellen bewoners zich in eerste instantie vaak afwachtend op: "Leg maar uit wat jullie van plan zijn." Dat is begrijpelijk. Draagvlak en eigenaarschap ontstaan pas wanneer bewoners zich herkennen in het initiatief, er zelf ideeën aan kunnen toevoegen, en het gevoel krijgen dat het echt hún project is. Hierbij is het natuurlijk altijd een goed idee om de bewoners te inspireren met goede voorbeelden die elders in het land al succesvol zijn gebleken. Denk hierbij aan zorgcoöperaties of voorzorgcirkels. Deze inspiratie kan bewoners in hun denken verder helpen. Maar uiteindelijk beslissen ze zelf waar ze mee aan de slag willen.

Daarom is het essentieel om bewoners niet alleen te betrekken, maar ook daadwerkelijk ruimte te geven om eigen ideeën te ontwikkelen en te realiseren. Ook als dat betekent dat het pad tijdelijk afwijkt van de oorspronkelijke plannen. Juist dan ontstaat intrinsieke motivatie – een noodzakelijke voorwaarde voor duurzame betrokkenheid en voortzetting van het initiatief, ook ná afloop van het project.

Blijf betrokken

Om het eigenaarschap van de werkgroep te bestendigen, bleek het verlengen van de ondersteuning wenselijk. De inzet van een vaste contactpersoon (bijvoorbeeld vanuit het welzijnswerk) bleek cruciaal voor continuïteit en vertrouwen. Op basis van de ervaringen in Zorgzaam Dorp Made maar ook eerder in de Zorgzame Buurt Oud West in Roosendaal, kunnen we concluderen dat het niet altijd realistisch is dat bewoners (op korte termijn) het hele project zelf gaan dragen. Het is belangrijk voor betrokken partijen om zich te realiseren bij de start van een project dat blijvende betrokkenheid of ondersteuning nodig kan blijven.

Zet de buurtbox-methodiek flexibel in

De 'buurtbox' is een bruikbaar instrument, maar moet flexibel ingezet kunnen worden. De behoeften en dynamiek van de groep moeten leidend zijn, niet de vaste volgorde van modules. Een goede balans tussen denkers en doeners is daarbij belangrijk. In de nieuwe versie van de buurtbox is deze bevinding al verwerkt.

Werk schaalgericht en verbindend

Effectieve samenwerking ontstaat sneller op kleinere schaal, zoals straten of buurten binnen een wijk. Koppel bewoners met een gedeeld belang (bijv. verkeersveiligheid) en benut hun energie. Kleine successen stimuleren betrokkenheid en motivatie.

Zorg voor duurzame borging

Overweeg structurele financiering via gemeentelijke of regionale/landelijke middelen voor blijvende ondersteuning van bewonersinitiatieven. De gemeente kan hierbij faciliteren, onder andere via bestaande subsidieregelingen of via integratie in het reguliere welzijnsaanbod.

Verken opschaling met maatwerk

De ontwikkelde aanpak is overdraagbaar, maar alleen kansrijk in buurten waar voldoende draagvlak en energie bij bewoners aanwezig is. De gemeente en partners moeten hierop actief signaleren en initiatieven faciliteren waar momentum is.

Blijf monitoren en leren

Zorg voor voortzetting van monitoring op meso- en microniveau bij vervolgprojecten. Gebruik ervaringen en feedback om de methodiek verder te verfijnen en leerprocessen binnen de gemeente en regio te versterken.

Onderlinge samenwerking

De samenwerking tussen de wonen-welzijn-zorg organisaties en de gemeente zijn gedurende de projectperiode sterk verbeterd. Gebleken is de meerwaarde van elkaar leren kennen en leren begrijpen – daardoor vindt men elkaar beter als dat nodig is.

Wie welke rol heeft in dat netwerk is regionaal een onderwerp van gesprek. De Transitietafel gaf om die reden de opdracht aan bureau Berenschot om hier een position paper over te schrijven. Voor de lokale samenwerking is het vooral belangrijk om elkaar vast te houden en te blijven betrekken. Kijk daarbij goed naar wat ieders kwaliteiten zijn, en zet iedereen in zijn kracht door daarop te anticiperen.

Bijlagen

Bijlage 1: Deelnemende organisaties en projectgroepleden

Seniorenpartner de Wijngaerd

- Caroline Heestermans
- Paula Lensvelt

Gemeente Drimmelen

- Henk Stam
- Esther Lammertink

SWO

- Mirande Wouters
- Mireille Lemmens

Woonvizier

- Roy Stevens
- Karin Marijnissen

Thebe

- Marcel Brekelmans
- Serra Visser

Surplus

- Süreyya van Gorkum - Çardak
- Carola van Gils

We are Social Rebels

- Mirthe Vos

Projectleider:

- Tot en met oktober 2024: Danny Garland
- Vanaf eind januari 2025: Renate Richters

Bijlage 2 – resultaten 0-meting

Leeftijd en aantal deelnemers

Leeftijd	Frequentie
20 t/m 29	2
30 t/m 39	1
40 t/m 49	2
50 t/m 59	3
60 t/m 69	6
70 t/m 79	4
80 t/m 89	7
90 t/m 100	2
Onbekend	3
Totaal	30

Beleving van de buurt

1a. Hoe vindt u het om te wonen in deze buurt? (1: niet fijn & 10: perfect!)

Cijfer	Frequentie
6	2
7	3
8	14
9	8
10	3

1b. Kunt u uitleggen waarom?

Antwoord	Frequentie
Sociaal en gezellig	7
Rustig/ gemoedelijk	8
Locatie/ omgeving / dichtbij voorzieningen	13

Voelt zich prettig/ veilig in de woning	3
Voldoende voorzieningen/ wijngaerd voorzieningen	2
Woont er al lang/ vroeger opgegroeid	3
Mix van oud/ jong/ kinderen	3
Genoeg groen in de buurt	2
Weinig contact met omwonende (gaf een 6)	1

2 Waar ben u trots op in de buurt?

Antwoord	Frequentie
Sociaal en gezellig	6
Locatie/ dichtbij voorzieningen	4
Nabije buren staan voor je klaar	9
Mooie straat, helaas veel winkels leeg	1
Rustig wonen	2
Veel diversiteit	3
Aanwezigheid buurtvereniging	3
Jeu de boules voor ouderen en voetbalveld/ speeltuin voor de jeugd	2
Geen antwoord	1

3. Wat zou u anders of beter willen in de bloemenbuurt?

Antwoord	Frequentie
Organisatie voor bloemenbuurt is te groot	1
Meer contact/ activiteiten met elkaar	3
Groenonderhoud	5
Meer oog voor elkaar en praktisch helpen ouderen	3
Meer duidelijkheid bij afval ophalen-> verzamelpunt op 1 plek	1
Ontmoetingscentrum/ buurthuis	1
Minder hardrijdend verkeer	2
Meer parkeermogelijkheden	1
Nieuwe bestrating	2
Geen antwoord/ tevreden	6

4a. In hoeverre bent u het eens: in de Bloemenbuurt kan ik fijn oud worden.

Ervaring	Frequentie
Helemaal oneens	0
Oneens	1
Neutraal	2
Eens	16
Helemaal mee eens	11

4b. Wat heeft u nodig zodat u langer thuis in de buurt kunt blijven wonen?

Antwoord	Frequentie
Een buurthuis	2
Meer sociale contacten/ activiteiten met omwonenden	2
Meer praktische woning voor de oude dag	2
Toegang en duidelijkheid in sociaal maatschappelijke hulp	1
Goede zorg	1
Aanbouw/ aanpassingen aan de woning	3
Woont al in aanleunwoning en krijgt zorg die nodig is	1
Hulp van buitenaf. Bijv huishoudelijke hulp en voor tuinonderhoud	4
Niks/ tevreden	2
Verwacht dat dit niet de laatste woning is	1
Verbetering fietspaden (rijd in scootmobiel)	1
Geen antwoord	3

5. Wat doet u in uw buurt de Bloemenbuurt?

Antwoord	Frequentie
Jeu de boules groep	8
Sociaal contact met bewoners/ burens	7
Denkt actief mee in werkgroep zorgzame buurt	1
Buurtvereniging	6
Wandelen	5
Deelnemen aan schoonmaakactie	3
Druk met andere zaken/ werk	2
Boodschappen/ winkelen	2
Mantelzorger voor buurvrouw	1
Geen antwoord	5

6. Wat zou u willen toevoegen aan de buurt?

Wat mist u nog? Denk aan: activiteiten, voorzieningen of plekken in de binnen- of buitenruimte.

Antwoord	Frequentie
Overdekte ontmoetingsruimte/ buurthuis	4
Meer samenkomen/ activiteiten/ burendag	5
Meer prullenbakken	1
Bomen beter bijgehouden	1
Onderhoud groenvoorzieningen (+bladkorven in de herfst)	2
Meer zitbanken	2
Elektrische laadpalen	2
Grasveld is net een honden uitlaatterrein. Kinderen kunnen er niet op spelen.	1
Camerabeveiliging	1
Meer groen	1
Kleding container	1
Kruising Zuideindsestraat, van Gilsaan en Nieuwstraat moet anders	2
Niks/ tevreden	5

Bijlage 3 – Monitoring en resultaten

We maken in de monitoring van het project Zorgzaam Dorp Made onderscheid tussen drie niveaus: macro, meso en microniveau.

Niveau	doel	methode
Macroniveau	Kunnen we iets zeggen over de richting? Draagt het project in grote lijnen bij aan de terugdringing van de zorgkosten?	Oorspronkelijk idee: enkele casussen ontleden met een effectencalculator. Wat kost het in de oude situatie en wat kost het minder door ZD Made. (niet uitgevoerd)
Mesoniveau	Wat is de beleving van bewoners?	enquête (op papier of per email), gesprekken met bewoners aan de hand van een praatplaat door medewerkers van Wijngaerd, SWO, Gemeente Thebe en Woonvizier die toch al in de wijk komen: iedereen doet er 5. Dat kost dus tijd. Buurtwerkgroep kan ook meedoen. Praatplaat: kijken naar voorbeeld van Roosendaal. Spreekende verhalen van bewoners
Microniveau	Wat gebeurt er in de wijk?	aantal betrokken bewoners, aantal activiteiten, aantal nieuwe netwerken, enzovoort

1. EFFECTEN OP MACRONIVEAU

De stuurgroep heeft geconstateerd dat het project een te korte looptijd heeft om uitspraken te doen over effecten op macro niveau. De activiteiten die binnen het project zijn ontwikkeld en uitgevoerd dragen op zijn hoogst indirect bij aan het terugdringen van de zorgkosten. En kwantificeren van deze invloed is niet zinvol.

Er is namelijk nu nog geen directe relatie tussen de inzet van de buurtwerkgroep en een daling van de zorgvraag. Zulke effecten zijn alleen te constateren op langere termijn en sowieso is het leggen van een causaal verband bijna onmogelijk.

Het oorspronkelijk idee om de effectencalculator in te zetten, is door de stuurgroep dan ook verlaten. De effectencalculator heeft voornamelijk meerwaarde als er al echt een alternatieve werkwijze of methode is uitgewerkt waartegen de “oude manier” kan worden afgezet. Zover was het project Zorgzaam Dorp Made nog niet. De looptijd was daarvoor te kort en de uitgevoerde activiteiten te kleinschalig en te lokaal van niveau.

De stuurgroep heeft dan ook besloten om de effectencalculator niet in te zetten en om de monitoring vooral te richten op de niveaus waar we wel iets over kunnen zeggen: meso en microniveau.

2. EFFECTEN OP MESONIVEAU

De effecten op mesoniveau hebben we op twee manieren proberen vast te stellen: een kwantitatieve meting middels een enquête met buurtbewoners (nulmeting) en gesprekken met stuurgroep en Buurtwerkgroep (buurtwerkgroep).

2.1 Nulmeting middels enquête

In september/oktober 2024 is er, aan de hand van een praatplaat een 30-tal gesprekken gevoerd met buurtbewoners. De resultaten zijn bijgevoegd in de bijlage.

De belangrijkste resultaten:

Opvallend is dat mensen over het algemeen (heel) tevreden zijn met de buurt.

De twee verbeterpunten die opvallen zijn: te weinig gelegenheid voor ontmoeten en groenvoorziening (zowel in de eigen tuintjes als in het openbaar gebied).

Ontmoeting

Een kans is de ontmoetingsruimte in de Wijngaerd. Nu wordt deze vooral benut door ouderen, maar daar kan eigenlijk heel de wijk gebruik van maken. De Wijngaerd wil graag dat meer mensen gebruik maken van de ontmoetingsruimte. Dit is dus een grote kans. Misschien in combinatie met het Repair café dat ook in De Wijngaerd komt.

De actie die is ondernomen dat de buurtwerkgroep om de twee weken aanwezig is bij het Repair Cafe in De Wijngaerd om daar met bezoekers in gesprek te komen.

Groenonderhoud

De buurtwerkgroep is naar aanleiding van de resultaten in gesprek gekomen met de medewerker van de Gemeente die verantwoordelijk is voor het groenonderhoud en hebben gesproken over de mogelijkheden om het groenonderhoud te verbeteren.

2.2 Gesprekken met stuurgroep en buurtwerkgroep over doelen van het project

Er zijn gesprekken gevoerd met leden van de stuurgroep en met leden van de buurtwerkgroep over de doelstellingen van het project. Te weten:

- het netwerk binnen het afgebakende projectgebied is groter en sterker geworden.
- de partijen in de sectoren wonen, welzijn, zorg en de gemeente werken beter met elkaar samen.
- het collectief eigenaarschap van inwoners is groter.

- de samenredzaamheid groter is geworden.

Per thema zijn de gesprekken gevoerd aan de hand van de volgende vragen:

- Wat hebben we bereikt (voorbeelden)?
- Wat zijn de werkzame factoren (wat werkte goed) en wat moeten we niet meer zo doen?

De resultaten van de gesprekken staan hieronder:

- 1 Is het netwerk binnen het project gebied groter en sterker geworden?

Conclusie: zowel het informele, als het formele netwerk is sterker geworden. Hierbij moet echter worden opgemerkt dat het informele netwerk nog wel kwetsbaar is.

- Binnen de buurtwerkgroep (informeel netwerk) is er een verbinding met elkaar ontstaan. Buurtgenoten die elkaar voorheen niet kenden, ervaren nu een verbondenheid met het doel om de wijk sterker en beter te maken. Vooral in de meest recente fase is dat duidelijk naar voren gekomen. Daarbij moet wel worden geconstateerd, dat het nog steeds kwetsbaar is. De buurtwerkgroep bestaat uit 8 leden, waarvan er 3 of 4 erg actief zijn. Als er daar een paar van zouden stoppen, zou de buurtwerkgroep uiteen kunnen vallen.
- Ook het formele netwerk is sterker geworden. Medewerkers van verschillende deelnemende organisaties kunnen elkaar sneller vinden. Door de regelmatige bijeenkomst van de stuurgroep, zijn er korte lijntjes ontstaan. De vergaderingen van de stuurgroep worden steeds goed bezocht. Professionals van de organisaties leren elkaar beter kennen en weten beter voor welke vragen ze bij wie moeten zijn.
- De deelnemende partijen zijn altijd bij de vergaderingen van de stuurgroep geweest. Er is niet 1 organisatie die zich heeft teruggetrokken of die onzichtbaar is geweest. Dat heeft ertoe geleid dat we elkaar kennen, weten wanneer we elkaar kunnen bellen en wederzijds vertrouwen dat we met elkaar meedenken bij een vraag of probleem.
- Door de stuurgroep, is er het besef gegroeid dat de partijen elkaar kunnen versterken en aanvullen.
- Ook de contacten tussen de leden van de buurtwerkgroep en de medewerkers van de deelnemende organisaties (de leden van de stuurgroep) is verbeterd. De leden van de buurtwerkgroep voelen zich ondersteund door de medewerkers en zijn geïnformeerd over de mogelijkheden die er zijn om iets voor de buurt te doen. Verder geven zij aan dat zij het heel prettig vinden om te weten bij wie ze moeten zijn als ze een vraag hebben aan een van de deelnemende organisaties.

Werkzame factoren:

- Elkaar regelmatig tegenkomen. Korte lijntjes en bekende gezichten. Weten wie je kan bellen als je een vraag hebt.
- Er ontstaat onderling vertrouwen: merken dat we samen aan een gezamenlijk doel werken.

3. De partijen in de sectoren wonen, welzijn, zorg en de gemeente werken beter met elkaar samen

Conclusie: de samenwerking tussen partijen op het gebied van wonen, welzijn en zorg is duidelijk verbeterd. We beseffen dat we elkaar nodig hebben en we hebben meer kennis van en begrip voor elkaars positie.

- Het formaliseren van bestuurlijk draagvlak aan de voorkant met het ondertekenen van een bestuurlijke projectopdracht, was een goede eerste stap in het gezamenlijke project Zorgzaam Dorp Made.
- In de stuurgroep zijn de belangrijkste lokale partners op het gebied van wonen, welzijn en zorg vertegenwoordigd. Doordat er in het begin van het traject uitvoering in de stuurgroep is stilgestaan bij de formulering van de visie en uitgangspunten, is er een gevoel van saamhorigheid ontstaan. We willen allemaal dat dit project een succes wordt en we willen er allemaal een stapje extra voor zetten.
- Er vinden goede inhoudelijke discussies plaats. Daarbij schuurt het soms ook, als er bijvoorbeeld een grens van een organisatie (inhoudelijk of financieel) in beeld komt. Door er open met elkaar over te praten, is er begrip ontstaan voor elkaars positie en dilemma's.
- Verder is het netwerk nu dusdanig sterk dat de leden van de stuurgroep weten dat collega's (ook al zijn die van een andere organisatie), altijd bereid zijn om mee te denken en samen een oplossing te vinden. Dat is de basis voor een goede samenwerking op het gebied van wonen, welzijn en zorg.
- Dat vertaalt zich ook naar andere projecten op het gebied van wonen, welzijn en zorg. Een voorbeeld: Gemeente en Woonvizier hebben voornemen om gebiedsvisie voor de wijk rondom de Wijngaerd op te stellen. De gebiedsvisie betreft zeker niet alleen het domein wonen, ook zorg en welzijn worden meegenomen. Het netwerk dat zich heeft gevormd in de stuurgroep van het project Zorgzaam Dorp Made leent zich bij uitstek om hieraan actief een bijdrage te leveren. De partijen in de stuurgroep worden dan ook uitgenodigd om samen na te denken over de wijk rondom de Wijngaerd in de toekomst.

Werkzame factoren

- Je leert elkaar beter kennen. Je krijgt ook meer inzicht in de manier van werken van de andere organisaties en de dilemma's waar zij mee te maken hebben (besluitvorming, financiering, enzovoort). Dit levert meer begrip op voor elkaar.
- Er is een veilige sfeer, waardoor zaken open, eerlijk en met respect voor elkaar kunnen worden besproken. Ook als er schuring is, kan dit worden uitgesproken. Met respect voor de positie van een ander.
- Bewustwording: voor echte duurzame ontwikkeling, heb je elkaar nodig. De sectoren wonen, welzijn en zorg kunnen elkaar versterken. Een concept is beter als de drie sectoren daar gezamenlijk aan hebben bijgedragen.
- Bereidheid om met elkaar mee te denken vanuit een gezamenlijk gevoel van verantwoordelijkheid.

4. Is het collectief eigenaarschap versterkt?

Conclusie: de buurtwerkgroep laat steeds meer eigenaarschap zien. Daarbij is het vormen van een eigen identiteit (naam en logo) een belangrijke stap geweest. De buurtwerkgroep is echter nog niet zover dat ze zelfstandig verder kan na afloop van het project Zorgzaam Dorp Made.

- Bij de start van de werkgroep, werd er samen nagedacht over de doelen van de werkgroep volgens de methodiek van de Buurtbox. Vooral “de denkers” in de buurtwerkgroep konden in deze fase hun ei kwijt. Deze fase nam best wat tijd in beslag, waardoor degenen die meer gericht waren op actie ongedurig werden. Het was een kritische fase in het project, want er dreigde een leegloop te ontstaan. Er is ook een aantal leden van de buurtwerkgroep opgestapt. Vooral leden die graag iets concreets wilden bereiken, hebben naar de stuurgroep hun wens uitgesproken voor ondersteuning richting concrete activiteiten. Dat is toen ook gebeurd.
- Toen de activiteiten concreet werden, nam de motivatie toe, evenals de onderlinge verbondenheid en het eigenaarschap.
- We hebben geleerd dat het niet altijd helpend is om de methodiek van de Buurtbox helemaal door te lopen in de stappen zoals die zijn bedacht. De behoefte van de groep zou hierbij leidend moeten zijn en niet de methodiek. Als de stappen van de Buurtbox flexibel zouden zijn ingezet, zou de buurtwerkgroep beter ondersteund zijn, is ons idee. Het is natuurlijk ook een project met een bepaalde spanning in de doelstellingen. Top down wordt

een project georganiseerd met als doel, om bottom up een sterkere wijk te laten ontstaan. Daar hebben we in het project wel mee te maken gehad.

- Door de opgedane ervaringen wordt er gewerkt aan de verdere ontwikkeling van de methodiek (buurtbox) die ook toepasbaar is in andere buurten en kernen. In de eindevaluatie zal kennis en adviezen ten aanzien van een vervolg gedeeld worden.
- De werkgroep heeft op enig moment een eigen naam bedacht “Buurtgenoten” en er is een eigen logo ontworpen. We merken dat dit helpt in het emancipatieproces van de buurtwerkgroep en in het gevoelde eigenaarschap. Alle uitingen verlopen sindsdien onder de naam Buurtgenoten met het logo. Dat draagt ook bij aan de herkenbaarheid. We hebben bewust afscheid genomen van de naam Zorgzaam Dorp Made. Want het is de buurtwerkgroep die doorgaat en het project Zorgzaam Dorp Made houdt op.
- De buurtwerkgroep is nog niet op het punt dat ze volledig zelfstandig verder kunnen gaan. Dat heeft ook te maken met het feit dat het project vertraging heeft opgelopen door het vertrek van de projectleider en de tijd die we nodig hadden om een nieuwe projectleider te vinden. Door de extra inzet van SWO, is de buurtwerkgroep actief gebleven. Met als bijkomend voordeel dat de medewerker van SWO meer kennis en eigenaarschap heeft kunnen opdoen dan oorspronkelijk gepland. Daardoor werd het meer “ons” project. Doordat de projectleider er niet was, heeft SWO een stap vooruit gedaan. Dat werd door de buurtwerkgroep (en ook door de stuurgroep) gewaardeerd. Een vast aanspreekpunt voor vragen vanuit de buurtwerkgroep heeft positief bijgedragen aan het functioneren van de buurtwerkgroep en haar leden.
- Het kost waarschijnlijk meer tijd om de bewonersgroep op eigen benen te laten staan, en naar verwachting zal er ook na afsluiting van het project een begeleidingsbehoefte blijven bestaan. Momenteel wordt onderzocht of het mogelijk is om de begeleiding van de bewoners met een half jaar te verlengen, zodat het risico dat het stilvalt en daarmee de inzet verloren gaat wordt verkleind en resultaten meer zichtbaar/meetbaar worden. Hiervoor zijn we met de gemeente Drimmelen in gesprek en kijken we naar fondsen.
- De deelnemende partijen hebben zich bereid verklaard om in ieder geval in uren de buurtwerkgroep nog te blijven ondersteunen. Het zal wel minder intensief zijn. De buurtwerkgroep zal onder meer zelf het voorzitterschap van de bijeenkomsten op zich nemen. Ook de financiën zijn niet meer vanuit het project beschikbaar. De buurtwerkgroep is aan het denken hoe zij op een andere manier financiën kunnen vergaren.

Werkzame factoren:

- Flexibele inzet van methodieken als de Buurtbox helpt het proces. De behoefte van de groep moet leidend zijn, niet de stappen van de methode.
- De les die we geleerd hebben: er zijn denkers en er zijn doeners. Beide groepen hebben hun eigen zinvolle bijdrage, maar die kan in de tijd verschillen. In ons project hadden eerst de denkers een bijdrage en later kwamen de doeners aan bod.
- Het aannemen van een eigen identiteit (naam en logo) draagt bij aan het ervaren eigenaarschap van de groep.
- Een vast aanspreekpunt voor de buurtwerkgroep.
- Commitment van partijen om na afloop van het project bij te blijven dragen.

5. Is de samenredzaamheid groter geworden?

Er is een eerste begin gemaakt met het leggen van verbindingen tussen buurtbewoners. Soms gaat het dan over een verbinding op een kleinere schaal dan de wijk, bijvoorbeeld de eigen straat. De eerste leuke resultaten zijn er al. Het is echter nog te vroeg om te concluderen dat de samenredzaamheid al is vergroot.
We moeten samen blijven volhouden.

- In de laatste fase van het project, heeft de buurtwerkgroep een buurtapp gelanceerd. Met een flyeractie is onder de buurtbewoners gepeild wie zich daarbij zouden willen aansluiten. Dit levert een aantal belangstellenden op waar de buurtapp mee kan beginnen. In de voorbereidende werkzaamheden, zijn door de leden van de buurtwerkgroep al de eerste connecties gelegd. Onder meer is een jongere buurtbewoner die tijd over had en tuinieren leuk vindt gekoppeld aan 2 oudere buurtbewoners die daar heel blij mee waren. We merken dat deze eerste successen heel motiverend werken. “Daar doen we het dus voor”.
- We concluderen echter dat er nog steeds een zekere vraagverlegenheid is. Er melden zich redelijk veel buurtbewoners die iets aan te bieden hebben en nog redelijk weinig mensen die iets willen vragen. We verwachten dat de vraagverlegenheid, als de buurtapp draait en bekender wordt, steeds minder wordt.
- In de Nieuwstraat, was er sprake van een onveilige situatie vanwege te hard rijdend verkeer. Er is een klein werkgroepje opgericht (vanuit de buurtwerkgroep) die ook een flyeractie heeft gehouden. Vervolgens is er een groepje van 6 straatgenoten bijeen geweest om over het thema van gedachten te wisselen. De meesten kenden elkaar niet. Doordat er een verbinding is gelegd n.a.v. een gemeenschappelijk ervaren probleem, ontstaat nu een

eerste begin van saamhorigheid en eigen initiatief. Dit was uiteindelijk het hogere doel. Er zijn al plannen voor het organiseren een eerste buurtbarbecue. Wat we hiervan leren is dat de schaalgrootte ook belangrijk is. Voor sommige buurtbewoners of voor sommige initiatieven werkt het beter om niet de hele wijk als uitgangspunt te nemen, maar bijvoorbeeld alleen de straat.

Werkzame factoren:

- De eerste kleine successen werken motiverend: “daar doen we het voor”.
- Een gezamenlijk ervaren probleem is de aanleiding, de onderlinge verbinding en saamhorigheid het hogere doel.
- Samen volhouden: we hebben geduld nodig.
- De schaalgrootte is belangrijk. Soms is dat wijk, soms is dat een straat.

6. EFFECTEN OP MICRONIVEAU

Op het operationele vlak, zijn er veel prestaties geleverd door de stuurgroep en vooral ook door de buurtwerkgroep. We zijn druk geweest. Vooral in de laatste periode heeft de buurtwerkgroep de activiteiten op eigen initiatief voorbereid en uitgevoerd.

Een kort overzicht:

- Aantal leden van de Buurtwerkgroep: 8
- Aantal bijeenkomsten van de werkgroep: 12
- Aantal bijeenkomsten van de stuurgroep: 8

Activiteiten:

- Inspiratiebijeenkomst in juni 2024 (opkomst: 80 personen)
- buurtwerkgroep opgericht (8 personen) en de buurtwerkgroep heeft haar eigen prioriteiten/doelstellingen bepaald.
- De buurtwerkgroep heeft haar doel op een poster gezet
- Naam buurtwerkgroep gekozen: buurtgenoten
- buurtwerkgroep is op gezette tijden aanwezig op momenten in de wijk om gesprekken te voeren en flyers uit te delen.
- Flyer gemaakt voor de buurtapp: oproep om lid te worden van whatsapp groep (plus vraag: wat kan je bieden en wat vraag je). Spelregels voor de app opgesteld, twee redacteurs vanuit de buurtwerkgroep aangemeld. In de voorbereiding: al enkele koppelingen gelegd.
- Flyer Nieuwstraat (verkeersveiligheid): 6 mensen denken mee

- Buurtpraat: elke 2 weken sluiten 2 leden van de buurtwerkgroep aan bij het Repair café in De Wijngaerd om contacten te leggen met bezoekers.
- Ideeënbuss voor buurtwerkgroep krijgt plaatsje in de Wijngaerd
- 4 keer publicatie in plaatselijke krant: trots en bekendheid
- E-mailadres:
- Er komt een feestelijke bijeenkomst in juni, waarbij de buurtwerkgroep de Appgroep lanceert.

Bijlage 4: Subsidiemogelijkheden

De projectgroep heeft in kaart gebracht wat mogelijke subsidieregelingen zijn waar de buurtwerkgroep of de aangesloten organisaties een beroep op zouden kunnen doen voor het vervolg. Omdat uiteindelijk met de partners is besloten om het project te verlengen tot eind 2025 is hier tot op heden nog geen gebruik van gemaakt. De buurtwerkgroep zelf, die richting zouden moeten geven aan het vervolg, is ook nog zoekende hoe zij dit in willen vullen. Dat maakt dat er nog een concretiseringsslag nodig is in de 2e helft van 2025 om tot concrete aanvragen te komen voor de periode na 2025.

Hierbij de suggesties voor regelingen gegroepeerd naar verschillende thema's. Hierbij is vooral aangesloten bij het perspectief van de buurtwerkgroep zelf – immers het doel is dat zij straks als zelfstandige groep de keuzes gaan maken voor het vervolg. Het overzicht is niet uitputtend.

Lokale mogelijkheden voor activiteiten door vrijwilligers voor hun buurt:

Gemeente Drimmelen

De gemeente Drimmelen kent de volgende regeling om leefbaarheid, veiligheid en sociale betrokkenheid te stimuleren => Aan de slag:

<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR723558/1>

Via deze regeling kunnen bewoners, organisaties of verenigingen aanspraak maken op een bijdrage van de gemeente tot een maximum van €1.000.

Via dit formulier kan een bijdrage aangevraagd worden:

https://drimmelen.nl/sites/default/files/documents/samen_aan_de_slag_aanvraagformulier.pdf

Daarnaast heeft de gemeente Drimmelen een aparte regeling voor het stimuleren van sociale voorzieningen en maatschappelijke aangelegenheden:

<https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR679998/1>

Deze subsidie stimuleert vrijwilligersorganisaties bij het organiseren van activiteiten op het gebied van welzijn. Aanvragen dienen voor 1 april 2026 ingediend te worden tbv een bijdrage voor 2027.

Woningcorporatie Woonvizier

Woningcorporatie Woonvizier, partner in het project zorgzame buurt Made, heeft een leefbaarheidsfonds (Buur-in-het-vizier-potje) waarmee zij ideeën van bewoners die de leefbaarheid in de buurt of straat vergroten willen stimuleren. De aanvraag is bedoel voor huurders van de corporatie. Voor aanvragen zie:

<https://www.woonvizier.net/huurdersportaal/mijn-woonvizier/bijdrage-aanvragen-leefbaarheidspotje/>

Thebe Extra

Thebe extra (de ledenvereniging van Thebe) kent een stimuleringsfonds voor ondersteuning en financiële steun van maatschappelijke projecten en initiatieven:

<https://www.thebe-extra.nl/stimuleringsfonds#stimuleringsfonds>

Het fonds is bedoeld voor initiatieven in buurten op het gebied van welzijn, gezondheid en/of wonen. Het initiatief bevordert sociaal-maatschappelijke binding, ontmoetingen, welzijn en/of leefbaarheid in de lokale samenleving. Het initiatief levert een positieve bijdrage aan de zelfredzaamheid, veerkracht en het sociale netwerk van de inwoners als ook aan de gezondheid van mensen. Bijdragen tot €1.500 kunnen aangevraagd worden door vrijwilligersorganisaties die lid zijn van Thebe Extra. Boven €1.500 is cofinanciering van 40% van de totale begroting een voorwaarde.

Rabobank

Verenigingen, stichtingen of coöperaties kunnen voor projecten of initiatieven ter verbetering van de buurt een beroep doen op het coöperatiefonds van Rabobank Amerstreek. Het fonds is bedoeld voor eenmalige vernieuwende initiatieven die een duurzame en inclusieve samenleving stimuleren.

Zie: <https://www.rabobank.nl/lokale-bank/breda-amerstreek/onze-cooperatieve-bijdrage>

Landelijke programma's en projecten gericht op zorg en welzijn:

Subsidiekalender

De Subsidiekalender is de grootste database voor Zorg & Welzijn met 1.000+ subsidies en fondsen: https://zorgsubsidiekalender.nl/ontdek-1-000-fondsen-en-subsidies-voor-jouw-projecten-gratis-webinar-2/?gad_source=1

Subsidie van de rijksoverheid voor stimuleren van meedoen en meebeslissen, burgerschap

<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2025/03/17/15-miljoen-euro-voor-goede-ideeen-voor-wijk-straat-of-gemeenschap> en

<https://open.overheid.nl/documenten/fddd72cb-ba57-4d04-b4a5-6e5ed7974fec/file>

Landelijke fondsen

De belangrijkste landelijke fondsen zijn:

Oranjefonds

Het Oranjefonds focust op: sociale verbinding, zorgzame buurten, vrijwilligerswerk, armoede, eenzaamheid. Zij hebben programma's voor ia Burendag, groen verbindt, meer kansen voor Jongeren. Zie [oranjefonds.nl](https://www.oranjefonds.nl)

VSBfonds

Het VSB fonds focust op: actieve burgers, zelfredzaamheid, sociale cohesie, cultuur & educatie. Zij bieden oa subsidies voor: burgerinitiatieven, buurtprojecten, vrijwilligersorganisaties. Zie [vsbfonds.nl](https://www.vsbfonds.nl)

Postcodeloterij Buurtfonds

Het Postcodeloterij Buurtfonds is er voor alle bewonersinitiatieven in Nederland. Zie <https://www.postcodeloterijbuurtfonds.nl/>